

prælio adversus eum, primo fugatur, deinde captus A occiditur.

88. Æra CDXCV, extincto Recchiaro, Suevi, qui remanserant in extrema parte Gallæciæ, Maldram Massilæ filium regem sibi constituunt. Mox bifariam divisi, pars Frantanem, pars Maldram regem appellabant. Nec mora. Frantane mortuo, Suevi, qui cum eo erant, Recchimundum sequuntur, et, cum Maldra pace inita, pariter 136 partes Lusitanæ deprædantur. Maldra autem tertio regni anno a suis jugulatur.

89. Æra CDXCII. Maldra interfecto, inter Frumarium et Remismundum oritur de regni potestate dissensio; sed Frumarius cum manu Suevorum, quam habebat, Flaviensis urbis conventum gravi evertit excidio. Remismundus autem vicina sibi pariter Auregensium et Lucensis conventus maritima popu- B latur.

90. Æra DII, Frumario mortuo, Remismundus, omnibus Suevis in suam ditionem regali jure revocatis, pacem cum Gallæcis reformat, legatos fœderis ad Theudericum regem Gothorum mittit, a quo etiam per legatos, et arma, et conjugem, quam haberet, accepit. Inde ad Lusitaniam transit. Conimbriam pace deceptam diripit. Olyssipona quoque ab eo occupatur, cive suo, qui illi præerat, tradente Lusidio. Hujus tempore Ajax, natione Galata, effectus apostata Arianus, inter Suevos, regis sui auxilio, hostis catholicæ fidei et di-

88. *Nec mora.* Id genuinum puto cum Labbeo et aliis. Grialii editio, *nec mor.* AREV.

89. *Remismundum;* al., *Reccimundum;* al., *Recchimundum,* vel *Rechimundum.* Pro *Auregensium,* quod Florezius præferendum ait, alii *Auriensium;* alii, *Arigensium.* AREV.

90. *Inde ad Lusitaniam.* Citatur in epistola Innoc. III ad Petrum Compostell. Isidorus, in *Chronicis,* de Gothiis, titulo de Suevis.

Ibid. *Revocatis.* Florezius, cum Labbeo, *vocatis.* AREV.

vinæ Trinitatis emergit, de Gallicana Gothorum regione hoc pestiferum virus afferens, et totam gentem Suevorum lethalis perfidiæ tabe inficiens. Multis deinde Suevorum regibus in Ariana hæresi permanentibus, tandem regni potestatem Theudemirus suscepit.

91. Qui confestim, Ariana impietatis errore destructo, Suevos catholicæ fidei reddidit, imminente Martino, monasterii Dumiensis episcopo, fide et scientia claro, cujus studio et pax Ecclesiæ ampliata est, et multa in Ecclesiasticis disciplinis Gallæciæ regionibus instituta. Post Theudemirum Miro Suevorum princeps efficitur, regnans ann. xiii. Illic bellum secundo regni contra Ruccones intulit. Deinde in auxilium Leovigildo Gothorum regi adversus rebellem filium expugnandum Hispa- B lim pergit, ibique terminum vitæ clausit

137 92. Huic Heboricus filius in regnum succedit, quem adolescentem Andeca, sumpta tyrannide, regno privat, et monachum factum in monasterio damnat, pro quo non diu est dilata sententia. Nam Leovigildus, Gothorum rex, Suevis mox bellum inferens, obtento eodem regno, Andecanem dejecit, atque detusum, post regni honorem, presbyterii officio inaucepavit. Sic enim oportuit ut quod ipse regi suo fecerat, rursus idem congrua vicissitudine pateretur. Regnum autem Suevorum deletum in Gothos transfertur, quod mansisse CLXXVII annis scribitur.

91. Miro cœpit æra DCLIX, ex concil. II Bracchar. PEREZ.

Ibid. Labbeus, *contra Romanos Ruccones.* In nota Perezii, *Ruccones in vet. cod.,* quod ipsum exstat in textu, atque adeo fortasse in nota legendum esset *Ruccones.* Vide Biclarensem, ad annum 572, infra, Labbeus: *Adversus rebellem filium ad expugnandam Hispulim venit, et vitæ terminum clausit.* AREV.

Ruccones in vet. Cod.

92. *Andeca in vet. Cod. pro Andeca.*

Ibid. *Presbyterii.* Al., *presbyteri;* et congruenti pro congrua. AREV.

138 SANCTI ISIDORI

HISPALENSIS EPISCOPI

DE VIRIS ILLUSTRIBUS.

LIBER.

Præfatio.

1. *Quamvis superius plurimi veterum tractatorum inter Græcos et Latinos scriptores doctissimi annotentur tamen reor ipse etiam paucorum memoriam facere, quorum lectionem recolo me attigisse.*

I. 139 Xystus, papa Romanus.

II. Macrobius, diaconus.

III. Philastrinus, ep. Brixianensis.

IV. Theodorus, ep. Mopsuestenus.

V. Osius, episc. Cordubensis.

VI. Toranius Rufinus, presbyter Aquileienseis.

VII. Verecundus, ep. Africanus.

VIII. Victorinus, episcopus.

1. *Superius, id est, in Hieronymo et Gennadio.* PEREZ.

Ibid. In Isidorianis caput 80 sic inscripsi: *Liber D*

Isidori de Viris illustribus. Editiones hujus libri, mss. exemplaria. Præfatio Zaccariæ. Harduini deliria contra

- IX. Itatius, episcopus Galleciæ.
 X. Eusebius, ep. Dorolitanus.
 XI. Cerealis, ep. Castellanus. in Africa.
 XII. Ferrandus, diaconus Carthag.
 XIII. Petrus, episcop. Ilerden.
 XIV. Marcellinus, presbyter.
 XV. Itatius Clarus, ep. Hispanus.
 XVI. Siricius, pont. Romanus.
 XVII. Paulinus, presbyter Mediolan., postea ep. Nolanus.
 XVIII. Proba, uxor Adelphii.
 XIX. Joannes Chrysostomus, episc. Constantinop.
 XX. Sedulius, presbyter.
 XXI. Possidius, ep. Africanus.
 XXII. Primasius, ep. Africanus.
 XXIII. Proterius, ep. Alexandrinus.
 XXIV. Paschasinus, ep. Siciliensis.
 XXV. Julianus Pomerius.
 XXVI. Eugipius, abbas Lucullanensis.
 XXVII. Fulgentius, ep. Ruspensis in Africa.
 XXVIII. Eucharius, ep. Lugdunensis Franciæ.
 XXIX. Hilarius, ep. Arelatensis.
 XXX. Apringius, ep. Pacensis, in Hisp.
 XXXI. Justinianus, Imperator.
 XXXII. Facundus, ep. Hermianensis.
 XXXIII. Justinianus, ep. Valentinus.
 XXXIV. Justus, ep. Urgellitanus.
 XXXV. Martinus, ep. Dumienensis.
 XXXVI. Avitus, ep. Viennensis.
 XXXVII. Dracontius.
 XXXVIII. Victor, ep. Tunnensis.
 XXXIX. Joannes, ep. Constantinop.
 XL. Gregorius, papa Romanus.
 XLI. Leander, ep. Hispal.
 XLII. Lucinianus, ep. Carthagin.
 XLIII. Severus, ep. Malacitanus.
 XLIV. Joanucus, ep. Gerundens.
 XLV. Eutropius, ep. Valentinus.

- A XLVI. Maximus, ep. Cæsaraugustan.
 Haetenus Isidorus.
 Hinc Braulio, ep. Cæsaraug.
 XLVII. Isidorus, ep. Hispal.

CAPUT PRIMUM.

2. Xystus episcopus Romanæ urbis, et martyr, composuit ad instar Salomonis librum Proverbiorum, tam brevi eloquio, ut **140** in singulis versiculis singulæ explicentur sententiæ. Cui quidem opusculo hæretici quædam contra ecclesiasticam fidem inseruerunt, quo facilius, sub nomine tanti martyris, perversorum dogmatum reciperetur assertio. Sed is qui catholicum sese meminit, probando legat, et ea quæ veritati contraria non sunt recipiat. Quidam autem putant eundem librum ab hæreticis, non a Xysto, fuisse dictatum. Refellit autem hanc opinionem beatissimus Augustinus, qui in quodam opere suo ab eodem martyre hoc opus compositum esse fatetur.

CAPUT II.

3. Macrobius diaconus studium sancti Cypriani ingeniumque secutus, complexus est congrua ex utroque Testamento adversus versutias hæreticorum capitula, de scilicet Dei Patris majestate, et Filii Dei adventu, ejus incarnatione, sive passione, resurrectione, et ascensione in cælos, parique modo, et de electione gentium, et reprobatione Judæorum. Deinde subiecit etiam cætera ad utilitatem vitæ et disciplinæ religionis pertinentia, omnia hæc in centum distincta capitulis.

CAPUT III.

C 4. Philastrius, Brixianus episcopus. Hic longe ante beatissimum Augustinum edidit librum de Hæresibus, singulas quasque demonstrans, sive quæ in populo Judæorum ante incarnationem Christi fuerunt, quas viginti octo enumerat, sive quæ post Domini adventum Salvatoris, adversus catholicam fidem exortæ sunt, quas idem centum viginti octo esse describit, sicut de eo idem vir magnæ gloriæ Augustinus, et doctor clarissimus, meminit.

pleraque veterum scripta perstringuntur. Notas Joannis Baptistæ Perez, expresso ejus nomine, proferam. Aliorum notarum summam colligam, laudatis nominibus auctorum, Miræi, Schotti, Fabricii, Aguirrii, Florezii, Editoris operum Patrum Toletanorum, et Zaccariæ; qui postremus, ut in Isidorianis observavi, hunc solum librum ex omnibus Isidori operibus notationibus illustraverat, quia bibliothecam ecclesiasticam Fabricii, in qua liber hic Isidori continetur, excudere festinabat, quamvis ne id quidem perfecerat. In indice virorum illustrium quem Pereziius præmisit, num. 17, notabatur: *Paulinus presbyter Mediolanensis, postea episcopus Nolanus.* Hoc postremum prætermisi. Confer notam ad cap. 17, num. 21, Quod Isidorus ait, *quamvis superius, recte Pereziius explicuit de libris ejusdem argumenti a Hieronymo et Gennadio conscriptis.* Nilominus Miræus, qui hanc præfationem appendicis de duodecim scriptoribus ecclesiasticis præfixam videbat, hæc duodecim capita non esse Isidori ex ea colligebat. Zaccariæ etiam nonnullus scrupulus restabat, quia scilicet Honorius Augustodunensis exemplar Isidorianum nactus fuerat, cujus initium esset ab Osio. Verum de hac diversitate exemplarium dixi jam in Isidorianis, loc. cit. Etsi autem Isidorus ait se eorum scriptorum memoriam facere, quorum lectionem recolebat se

attigisse, tamen id non ita intelligendum est, ut omnes, quos nominat, scriptores legerit; sed satis est quod plerosque aut aliqua singulorum opera evolverit. AREV.

2. Xystus. Vel primus anno Christi 117, vel secundus anno 257. Hic, et qui sequuntur tredecim, usque ad Marcellinum, ex unico exemplari Fontis sancti, apud Galistæum Cauriensem diocesis descripti sunt. In reliquis libris desiderabantur, qui ab Osio incipiebant, et ex ipso et Marcellino unum fecerant caput. PEREZ.

Ibid. composuit, etc. Sententias esse Xysti philosophi, non martyris, ait Hieronymus. ad Ctesiphontem, et xviii Ezech., et i lib. in Jovinianum, quo deceptus Rufinus, et retractat Augustinus. PEREZ.

Ibid. Ab hæreticis, ait Gelasius, 15 distinct. PEREZ.

Ibid. Quid sentendum sit de Proverbii Xysti nomine vulgatis, docet Miræus, ad cap. 17 Gennadii. AREV.

3. Macrobius. Apud Gennadium dicitur presbyter Afer, hæreticus, Donatianus, sive Montensis. PEREZ.

Ibid. Miræus, hoc loco, ac sæpe alibi, notas Perezii per errorem Loaisæ ascribit. An autem idem sit Macrobius, de quo Gennadius, cap. 5, non ita exploratum videtur. AREV.

4. Hic longe. Anno Christi 380. PEREZ.

Ibid. August., ad Quodvultdeum, de Hæresibus. PEREZ.

141 CAPUT IV.

5. Theodorus, Mopsuestenæ urbis episcopus, ita clare, copioseque scientiæ doctrina refulsisse referatur, ut prædicaretur (si referre fas est) mille voluminum summam in Græco conscripsisse, adversus omnium hæreticorum errores. Hunc Acephalorum episcopi in præjudicio Chalcedonensis concilii, Justiniano 142 principe compellente, damnare post mortem eum Iba et Theodoro episcopis censuerunt. Dum constet eum laudabilium virorum testimonio claris-

Ibid. De Philastrio multa Miræus ex sancto Augustino, Gaudenio, Bellarmino, Baronio et aliis; plura Fabricius in *Bibl. med.*, qui librum Philastrii de Hæresibus in lucem emiserat. Prodiit etiam in *Bibliotheca Patrum Gallandiana* liber idem Philastrii recognitus, præmissa docta præfatione in prolegomenis. Quod idem in accuratissima hac Bibliotheca fieri solet, cum aliorum opera inseruntur. AREV.

5. Theodorus. Etiam laudatur a Theodoro Sozomeneo, et Evagrio, sed damnatur a synodo Constantinop. v, et a Gregorio, lib. vi, epist. 195. Isidorus aliquot locis hujus libri, nempe agens de Theodoro, Justiniano imperatore, Facundo, et Victore Tunnensi, quin, et lib. viii *Etyrnolog.*, cap. 5, et in *Chronico*, loquens de Justiniano, aliquibus videri potest non satis fuisse æquus concilio quinto œcumenico Constantinopolitano. Res tota sic gesta est: Theodoretus Cyrensis episcopus, cujus multa habemus doctissima opera, et Ibas episcopus Edessenus, anno Christi 448, in concilio hæretico Ephesino secundo (factione Dioscori episcopi Alexandrini, qui fuit hæreticus Eutylianista) absentes damnati sunt, suisque ecclesiis pulsati. Vide Evagrium, lib. i *Hist. Eccles.*, cap. 10. Causa est addita, quod Theodoretus adversus duodecim anathemata Cyrilli scripsisset; Ibas vero ad Marin Persam epistolam haud catholicam misisset. Deinde anno 451, in Chalcedonensi synodo generali sub Leone papa Romano illa secunda Ephesina synodus abrogata, et Theodoretus atque Ibas episcopi ecclesiis suis restituti sunt. Evag., lib. i, cap. 4, et lib. ii, cap. ult. Inde magna tragediæ ortæ, provinciis, et imperatoribus ipsis diversa sententibus de recipienda synodo Chalcedonensi, quæ in hoc ipso Evagrio et Liberato Carthaginiensi atque Paulo Diacono, leges. Donec tandem in quinta synodo generali Constantinopoli habita sub Vigilio papa et Justiniano imperatore, anno 553, damnata sunt scripta Theodoretæ adversus Cyrillum, et Iba Edessenæ epistola ad Marin, Theodori que Mopsuesteni episcopi opera, quæ in ea epistola valde laudabantur. Hæc quidem graviter a multis accepta sunt, quasi in eo Chalcedonensis synodi auctoritas improbaretur. Evag., lib. iv, cap. 37. Legentes enim in Chalcedonensi synodo illos ecclesiis suis restitutos, simul illorum opera approbata fuisse existimarunt. At distinguere auctores ab operibus valde oportuerat, ut docet Justinianus imperat. in fidei suæ professione, et Proclus Constantinopolitanus in epistola quæ in ista synodo Constantinopolitana recitatur. Inde postea diutinæ contentiones in Ecclesia vigerunt, de recipienda hac synodo Constantinopolitana. Cujus defensores ab adversa parte per calumniam vocabantur hæretici acephali et impugnatores trium capitulorum synodi Chalcedonensis. Itaque Ægyptus et Africa, ut Liberatus et Victor Tunnensis, nondum editus, testantur, Illyricum quoque, ut est apud Paulum Diaconum Aquileiensem, lib. xviii, Romanis pontificibus hoc concilium Constantinopolitanum probantibus aliquandiu restiterunt. Ausi etiam sunt hi duo auctores Africani, Liberatus Carthaginiensis et Victor Tunnensis, Vigilio papæ imponere, illum opera Theodoræ Augustæ eorum trium capitulorum defensorem existitisse. Quæ calumnia ex tribus Vigilii epistolis, quæ in quinta

A simæ Ecclesiæ doctorem fuisse, Vixit usque ad imperium senioris Leonis.

CAPUT V.

6. Osius, Cordubensis ecclesiæ civitatis Hispaniarum episcopus, eloquentiæ viribus exercitatus. Scripsit ad sororem suam de laude virginitatis epistolam pulchro ac deserto comtam eloquio; composuitque et aliud opus de interpretatione vestium sacerdotilium quæ sunt in Veteri Testamento, egregio quidem sensu et ingenio elaboratum. In Sardicensi

synodo recitatur, facile convincitur, et ex iis quæ Patres in sexta synodo falso de Vigilio conficta queruntur. Hispaniam porro in Africanorum aliquando fuisse sententia suspicor ex tam multis verbis Isidori ad delensionem trium capitulorum inclinantibus. Nisi fortasse Isidorus hæc verba ex sui Victoris Tunnensis Chronico hausit, quo auctore libens vitur, vel certe sero ad Isidorum et Hispanos pervenire potuit Constantinopolitanæ synodi approbatio a Romanis pontificibus Vigilio, Pelagio et Gregorio in primis facta. Præsertim cum ignorasse aliquando tempore Hispania ejus synodi auctoritatem potuerit, in qua noluisse adesse Vigiliam papam Romanum audivisset. Hinc factum puto ut Isidorus, in sexto lib. *Etyrnolog.*, cap. 16, post quatuor synodos generales hujus quintæ Constantinopolitanæ jam pridem habitæ non meminerit, quam tamen papa Gregorius ejus æqualis cæteris quatuor prioribus parem esse auctoritate definiuit. Plura leges in ipso Gregorio de hujusmodi defensoribus trium capitulorum, nempe in lib. *Registr.*, epist. 56, et indictione 11, epist. 10, et lib. iii epist. 4. Nam vitium fuisse exemplar synodi Chalcedonensis a Constantinopolitanis ait Gregorius v, lib. *Registr.*, epist. 14, et lib. vii, epist. 52, indictione 2. PEREZ.

Ibid. Senioris Leonis. Ann. Christi 457. At Theodoretus ait sub Theodosio juniore. PEREZ.

Ibid. Judicium Grialii de controversia trium capitulorum ab Isidoro narrata habes in Isidorianis, cap. 36, n. 26. De eodem agit Miræus in not. ad sancti Isidori cap. 35. Exstat egregia Joannis Gisberti dissertatio theologica, sive defensio Ecclesiæ in negotio trium capitulorum, præmissis verbis sancti Gregorii Magni, *De personis tantummodo, non de fide aliquid agendum est.* Sirmondus quoque, in sua præfatione ad Facundi de quo cap. 32, n. 42, opera in eodem argumento versatur: *Nec vero fraudi esse potest, inquit, trium capitulorum causa, quum Facundus defendit; in qua, si verum loqui placet, honestius fuerat cum Vigilio cadere, quam vincere cum Justiniano.* Ac concludit: *cujus ipsius pacis studio Vigilii successores, cum paucos jam contra niti viderent, ut una omnium in Ecclesia mens et vox esset, assenserunt et ipsi tandem et synodo (Constantinopolitana) incertæ ad id tempus auctoritatis, concilii generalis vim, nomenque sua confirmatione præbuerunt.* Ad Isidori certe notitiam non venerat quod jam Romani pontifices certam auctoritatem synodo Constantinopolitanæ asseruissent, dum scriptores laudabat, qui tria capitula cum concilio Chalcedonensi defendebant. AREV.

6. In Sardicensi. Anno Christi 347. PEREZ.

Ibid. Florezius, tom. X *Hisp. sacr. trael.* 53, cap. 3, probat Osium non Cordubæ, sed in Oriente decessisse anno 357. De Osio accuratissime scripsit Michael Josephus Maceda in opere sic inscripto: *Osius vere Osius, hoc est, Osius vere innocens, vere sanctus. Dissertationes duæ.* I. *De commentis Osii lapsu.* II. *De sanctitate et cultu legitimo ejusdem.* Bononiæ 1790, in-4°. In codice Theodosii, itemque Justiniani exstat ad Osium lex Constantinii de iis qui in Ecclesia manumittuntur. Epistola Osii ad Constantium Augustum inserta est in *Biblioth. Patrum, Galland. t. V, p. 81.* Epistola de laude virginitatis non exstat. AREV.

etiam concilio quamplurimas edidit ipse sententias. A

7. Hic autem post longum senium vetustatis, id est, post **143** centesimum primum annum in ipso jam limine vitæ a fidei limitibus subruens, serpentis jaculo concidit. Nam accersitus a Constantio principe, minisque perterritus, metuens ne senex et dives damna rerum vel exsilium pateretur, illico Arianae impietati consensit, et vocabulum *homousion*, quod simul cum Patribus sanctis cæteris Ecclesiis sequendum tradiderat, arreptus impietatis furore, damnavit: cujus quidem vitam, ut meruit, confestim exitus crudelis finiuit.

CAPUT VI.

8. Toranius Rufinus scripsit ad quemdam Paulinum presbyterum de Benedictionibus patriarcharum triplici intelligentia librum satis succinctum, et clara brevitate compositum. Illic autem juxta mysticum sensum, ea quæ de Dan, filio Jacob, scripta sunt, non recte de Domino nostro interpretatur, dum procul dubio ad Antichristum eadem pertrahere sanctorum Patrum probet assertio.

7. *Cujus quidem*, etc. Vide infra in Marcellino. PEREZ. *Ibid.* Miræus, in favorem Osi, præter Baronium, allegat Alderetum, lib. 1, cap. 3, de Antiquit. Hisp. ARÆV.

8. Meminit Gennadius. Vide Gelas., dist. 15. PEREZ. *Ibid.* Toranius: Al., Tyrannius, vel Torannius. Cap. 17, num. 21, dicitur Paulinus presbyter composuisse librum de benedictionibus patriarcharum triplici intelligentiæ genere, diversum tamen a libro Rufini, ut ad eum locum dicam. Rufini pro se apologia ad Anastasium papam legitur in Biblioth. Galland. t. VIII. ARÆV.

9. Anno Christi 552, Verecundus quidam, Junensis episcopus in provincia Africæ Bizacena, defensor trium capitulorum, anno ante habitam synodum Constantinopolit. quintam generalem, jussu Justiniani imperatoris, exsul Chalcedone moritur. Hæc Victor Tunnensis narrat. Puto autem omnino hunc fuisse de quo loquitur Isidorus. Vidi porro hujus Verecundi ipsum libellum de Pœnitentia hexametris scriptum, cujus hoc est initium:

Quis mihi mœsta dabit lacrymosis imbris ora?

Is liber Gothicis litteris descriptus fuit olim Ecclesiæ Ovetensis, postea apud Michaelem Ruzizium Azagrium amicum meum, Rodolphi imperatoris secretarium. PEREZ.

Ibid. Codex de quo Perezus, hodieum asservatur in bibliotheca sanctæ Ecclesiæ Toletanæ; et ejus fit mentio in Editione operum sancti Eugenii. ARÆV.

10. Victorini duo referuntur a Hieronymo, unus episcopus Pitabionensis martyr; alter rhetor Afer. Alii quoque duo a Gennadio, unus rhetor et poeta Massiliensis, qui commentaria in Genesis versibus scripserit, quæ ad nos usque pervenerunt, et postremus Aquitanus. Ego opus Victorini adversus Manichæos et Marcionistas, quod ab Isidoro refertur, non vidi, neque asquam scio exstare, sed puto fuisse illius Massiliensis poetæ, nam episcopum fuisse non meminit Gennadius. PEREZ.

Ibid. Adversus Marcionistas. Vide Augustin., de Hæres. lib. 1, cap. 21. et Irenæum, lib. 1, cap. 28. PEREZ.

Ibid. Libelli duo recensiti Victorini editi fuerunt a Sirmundo Lutetiæ, 1650. Alia ejus opera exstant in Bibliotheca Patrum; quæ omnia Miræus putat esse Victorini rhetoris Afri. Neque hunc Hieronymus episcopum dicit. Victorinus Aquitanus fuit calculator. Miræus putat libellos qui hic recensentur esse Victorini Afri rhetoris. Eos edidit Sirmundus; post alii. De Victorinis consulendus Gallandus in prolego-

CAPUT VII.

9. Verecundus, Africanus episcopus, studiis liberalium litterarum disertus, edidit carmine dactylico duos modicos brevesque libellos, quorum primum de Resurrectione et Judicio scripsit, alterum vero de Pœnitentia, in quo lamentabili carmine propria delicta deplorat.

CAPUT VIII.

10. Victorinus episcopus composuit et ipse versibus duo opuscula **144** admodum brevia: unum adversus Manichæos reprobantes Veteris Testamenti Deum, veramque incarnationem Christi contradicentes; alium autem adversus Marcionistas, qui duo principia, id est, duos deos fingunt: unum malum, justum creaturarum conditorem et retributorem factorum; alterum bonum, animarum susceptorem et indultorem criminum.

CAPUT IX.

11. Itacius, provinciæ Gallaciæ episcopus, secutus chronicam Eusebii Cæsariensis episcopi, sive Hiero-

menis tom. IV Bibliothecæ Patrum, ubi exhibet, pag. 49 et seqq., Victorini episcopi Petavionensis et martyris tractatum de fabrica mundi, et scholia in Apocalypsin; item, t. VIII, ubi, pag. 133 et seqq. recenset Fab. Mar. Victorini Afri opera, quæ exstant, omnia, notisque illustrat; inter quæ est liber unus contra Manichæos, sed prosa, non versibus conscriptus. ARÆV.

11. Anno Christi 481, Idacius, sive Itacius, duos ponit Isidorus, quos quia falso in unum multi etiam nostrates confundunt, facturus rem gratam videbor, si Idacius omnes distinguam. Reperio enim quinque hoc nomine Hispanos, qui ad tres redigi posse videntur. (Vide scholion de Idaciis tribus.) Primus est Itacius (sic enim hic scribitur in vetustis omnibus Codicibus) cognomento Clarus, episcopus Ossonobensis, relegatus ob cædem Priscilliani cum Ursacio, anno fere Christi 390, de quo Sulpicius Severus in Historia Ecclesiastica, Hieronymus, et Isidorus. Is scripsit contra Priscillianum, ut ait Isidorus, sed non exstat. Secundus Idacius episcopus Emeritensis isdem temporibus cum superiore, persecutor quoque Priscilliani, ex eodem Sulpicio Severo. Uterque vero subscribit in synodo Cæsaraugustana. Tertius Idacius, sive Itacius (nam utroque modo scriptum reperio) episcopus Lamecensis in Gallaciæ, auctor Chronici nondum editi, quod manu scriptum habeo. Is se conversum ait anno Christi 417, scripsisse vero usque ad octavum annum Leonis, ait Isidorus, nempe annum 481. Sigebertus ait usque ad annum 490. Trithemius primum cum tertio confundit. Poterat et videri quartus Idacius Clarus, cujus opus exstat adversus Varidamum Arianum. Sed is, ut puto, idem est cum primo Ossonobensis exsule. Potuit enim dum peregrinatur, opus Varidami videre Neapoli urbe Campaniæ, quod de se ipse narrat. Quartum (quintum) etiam adderet aliquis illum Idacium episcopum, qui cum Turibio Asturicensi concilium celebravit adversus Priscillianistas, jussu Leonis papæ anno 447, ut est in epistola Leonis ad Turibium, et in altera epistola ipsius Turibii ad Idacium et Ceponium, quam habeo manuscriptoram. Sed hic Idacius ex comparatione temporis, et Gallaciæ provinciæ potuit esse idem cum tertio illo Lamecensi chronographo. PEREZ.

Ibid. Idacii Chronicon emendatissimum edidit Florezus, tom. IV Hisp. sacr., qui de Idaciis plura disputat, et contra communem opinionem probat auctorem Chronici non esse Idacium episcopum Lamecensem, ac videri potius eum fuisse episcopum Aquilaviensem, in Gallaciæ. Quod Idacius, accusa-

nymi presbyteri, **145** quæ usque hodie in Valentis Augusti imperium edita declaratur, dehinc ab anno primo Theodosii Augusti usque in annum imperii Leonis octavum subjunctam sequitur historiam, in qua magis Barbararum gentium bella crudelia narrat, quæ premebant Hispaniam. Decessit sub Leone principe, ultima jam pene senectute, sicut etiam præfationis suæ demonstratur indicio.

CAPUT X.

12. Eusebins, Dorolitanæ urbis episcopus. Illic in cœtu Chalcedonensis concilii contra Dioscorum hæreticum Alexandrinæ urbis episcopum librum obtulit, ac præsentî synodo omnes Dioscori errores et blasphemias recitavit. Hunc enim ac sanctum Flavianum Constantinopolitanum episcopum idem Dioscorus in Ephesina secunda synodo excommunicationis sententia dejecerat, eo quod pro orthodoxa fide contra hæresin repugnarent. Unde postea idem Eusebius in Chalcedonensi synodo innumerabilium malorum ejus crimina, vel blasphemias detegens, damnationis ejus sententiam super eum a sancto concilio imprecatur, scilicet, ut quod juste ille aliis intulerat, in eo juste retorqueretur.

CAPUT XI.

13. Cerealis, Castellanus Ecclesiæ episcopus. Illic, dum apud Carthaginiensem Africæ provinciæ urbem venisset, de fide sanctæ Trinitatis cum Maximiano, Ammonitarum episcopo, concertatus est, respondens propositionibus ejus, non eloquiorum argumentis, sed de testimoniis sanctarum Scripturarum. Exstat hoc ipsum ejusdem opusculum novem et decem responsionum capitulis præsignatum.

CAPUT XII.

14. Ferrandus, Carthaginiensis Ecclesiæ diaconus, **146** multum in sacris Scripturis floruisse assertitur,

tor Priscilliani, fuerit episcopus Lamecensis, asseruit quidem Quesnellius, sed hoc etiam incertum esse, idem Florezius ostendit. Idacii Chronicon et Pastos habes in cit. Bibl. Galland., tom. X, p. 325. AREV.

12. In cœtu, etc. Actione 3 Concil. Chalced. — *Ibid.* Ephesina. Anno Christi 448. — *Ibid.* Chalcedonensi. Anno 451. PEREZ.

Ibid. De Eusebio Dorilæi episcopo, et de sancto Flaviano Baronius fuse agit in Annalibus, et in not. ad Martyrologium Rom., die 18 februarii. In Editione Grialii, mendose, *Dorolitanæ urbis*. AREV.

13. Exstat, etc. cum aliis in Hæresologia. PEREZ.

Ibid. Gennadius Cerealem Castulensem, seu Catalanensem episcopum recenset, cap. 96, quo loco videndum Miræus. Pro concertatus est, melius esset concertavit; sed illud genuinum videtur. Pro Ammonitarum, alicubi legitur *Arianorum*, seu *Africanorum*, sed legendum videtur *Arianianitarum*. Notat Florezius, in exemplari Marianæ deesse de ante testimoniis. AREV.

14. Rescriptum. Editus est Romæ ab Achille Statio. *Ibid.* Quid prodest. Idem scripsit Pontianus episcopus Afer ad Justinianum imp. — *Ibid.* Si quis. Contra definit concil. v Constantinopol., act. 5; de Theodoro Mopsuesteno, vide 24, quæst. 2. PEREZ.

Ibid. Ferrandus diaconus floruit anno 507. Ejus opera edita exstant, Paræneticus ad Reginum Comitem, epistolæ, breviatio canonum, etc. Eidem a nonnullis ascribitur Vita sancti Fulgentii Ruspensis epi-

scopi multasque cum beato Fulgentio propositiones alternis epistolis habuisse narratur. Iste ad Pelagium et Anatolium Romanos diaconos consulentes eum, utrum liceat quemquam damnare post mortem, edidit rescriptum, ubi inter alia sic locutus est, dicens: « Quid prodest dormientibus Ecclesiam perturbare? Si quis adhuc in corpore mortis hujus accusatus et damnatus, antequam mereretur absolvi, de Ecclesia raptus est, absolvi non potest humano judicio. Si quis accusatus et absolutus in pace catholicæ Ecclesiæ transivit ad Deum, condemnari non potest ulterius humano judicio. Si quis accusatus ante diem sacri examinis repentina vocatione præventus est, intra sinum matris Ecclesiæ constitutus, divino intelligendus est judicio reservari, et de hoc nullus homo potest manifestam proferre sententiam, cui si Deus indulgentiam dedit, nihil nocet nostra severitas; sed si supplicium præparavit, nihil prodest nostra benignitas.

CAPUT XIII.

15. Petrus, Ilerdensis Hispaniarum Ecclesiæ episcopus, edidit diversis solemnitatibus congruentes orationes, et missas elegantî sensu, et aperto sermone.

CAPUT XIV.

16. Marcellinus, Italiæ presbyter, scripsit Theodosio Minori, Arcadioque imperatoribus, opusculum unum, in quo retexit gesta episcoporum qui ad destructionem homousion Arimini convenerunt; quique ita totum mundum perfidia impiï dogmatis turbaverunt, ut vix pauci antistites existerent qui in inviolabili fidei cultu perseverarent. Exponit quoque de Ario, dum ad synodum pergeret cum Alexandro disputaturus, qualiter conversus in via ad necessariam causam, viscera ejus fuissent diffusa. De fine quoque Osii Cordubensis urbis episcopi, qui, metu imperatoris, lidem prævaricatus, perfidiæ assertor et impie-

scopi. AREV.

15. Missa in officio Gothico est quædam oratio, de qua vide not. lib. 1 Offic. eccles., cap. 15, num. 1. AREV.

16. Marcellinus. Hujus meminit Gennadius in Faustino presbytero. — *Ibid.* Convenerunt. Anno 559. PEREZ.

Ibid. Marcellini Ilistoria de Osii Cordubensis morte iisdem verbis, sed paulo fusior exstat in Codice Gothico bib iothecæ Complutensis ad finem Isidori de Viris illustribus, sine nomine auctoris Marcellini. Porro Osius nobilissimus olim confessor, et doctissimus, ab Augustino et Athanasio laudatus, Constantino imperatori etiam per litteras familiaris (ut est in Cod. Theodosi, titul. de Sacrosanctis Ecclesiis), quique in conciliis Eliberitano, Nicæno et Sardicensi, cum magna sui laude fuerat Catholicorum propugnator, tandem senio delirans, in Syriacensi synodo ad Arianos defecit. De quo vide etiam Hilarium, lib. de Synodis; Athanasium, lib. de Unitate Trinitatis; Sulpicii Severi Historiam, et Honorium Augustodunens. lib. de Scripturis Eccles. PEREZ.

Ibid. Homousion. Al., homousii. De sancto Gregorio Eliberitano Martyrologium Rom., die 24 Aprilis. In Editione Patrum Teletan. ad hunc locum erudita nota subjicitur, qua ostenditur commentitia esse quæ Marcellinus narrat de fine Osii; quo in argumento Natalis Alexander, Florezius, alique versati sunt AREV.

tatis effectus fuerat **147** assecutor, sic talia profert. **A**
 Nam post impiam, inquit, Osii prævaricationem, dum sanctus Gregorius, Eliberitanus episcopus, in Cordubensi urbe juxta imperiale decretum fuisset adductus, ac minime vellet illi communicare, commotus Osius dicit Clementino Constantii præfecto vicario, ut mitteret eum in exsilium. At ille inquit: *Non audeo episcopum in exsilium mittere, nisi prius eum ab episcopatu dejeceris.*

17. Ut autem vidit sanctus Gregorius quod Osius vellet ferre sententiam, appellat Christum totis fidei suæ visceribus, exclamans ita: *Christe Deus, qui venturus es judicare vivos et mortuos, ne patiaris hodie humanam proferri sententiam adversus me minimum servum tuum, qui pro fide nominis tui, ut reus assistens, spectaculum factus sum; sed tu ipse, quæso, in causa tua hodie judica, ipse sententiam proferre dignare per ultionem. Non ego, quasi metuens exsilium, fugere cupio, cum mihi pro tuo nomine nullum supplicium grave sit, sed ut multi prævaricationis errore liberentur, cum præsentem viderint ultionem.* Illis dictis, ecce repente Osius residens fastu quasi regalis imperii, cum sententiam conaretur exprimere, os vertit, distorquens pariter et cervicem, ac de sessu in terram eliditur, atque illico expiravit.

18. Tunc, admirantibus cunctis, etiam Clementinus ille gentilis expavit, et licet esset iudex, tamen timens ne in se simili supplicio judicaretur, prostravit se ad pedes sancti viri, obsecrans ut sibi parceret, qui in eum divinæ legis ignorantia peccasset, et non tam proprio arbitrio quam mandantis imperio. Inde est quod solus Gregorius ex numero vindicantium integram fidem, nec in fugam versus est, nec passus est exsilium, unusquisque enim timuit de illo ulterius judicare.

18. Vindicantium. Vindicat martyres apud Optatum, lib. I. PEREZ.

19. Priscilliani. Vide Epiphani., lib. I, cap. 54, et Iren., lib. I, cap. 8 et 9. — *Ibid.* De Mane Cyrillus, cateches. 60, et Epiphani., lib. II, cap. 661. PEREZ.

Ibid. Marcum istum e Gallia in Hispaniam concessisse, ubi feminam nobilem Agapen, et Heliptidum rhethorem seduxit, ostendit Florezius tom. XV. Hisp. sacr. pag. 15, ex Sulpicio, et S. Hieronymo. Inde nata est Priscilliani hæresis. Idem Florezius de Itacio agit tom. XIII, pag. 150, et tom. XIV, pag. 215. AREV.

20. Siricius. Anno 385. — *Decretale*, etc. Exstant epistolæ. — *Eumerium*, Eumerius semper vocatur in vet. Cod., non Himerius. — *Et aliam*. De qua vide Ambros., epist. 8 et 84. PEREZ.

Ibid. Schottus monet legendum *Siricius*, non *Siricus*. Zaccaria miram dissensionem inter chronologos notarat esse, quod attinet ad epocham pontificatus a Siricio suscepti, de qua videri possunt Papebrochius, uterque Pagius, Blanchinius et alii. Epistolæ Siricii, uti aliæ genuinæ aliorum pontificum, accurate typis commissæ sunt a Constantio; post quem Siricii epistolæ et decreta Gallandus recudit, tom. VII bibliothecæ Patrum, pag. 535. Pro Eumerius, alii malunt *Himerium*, quin obstat auctoritas Codicis a Perezio allegati. Epigraphæ basilicæ sancti Pauli Romæ, a Marangonio divulgatæ, annos pontificatus tribuunt Siricio quindecim, menses undecim, dies viginti quinque. AREV.

21. Anno 410 fuit episcopus Nolanus. Paulinus hic, de quo multa mentio apud Hieronymum, Augustinum, Ambrosium, Gregorium, et Gemadium. Frustra enim multi nostra ætate Honorium Augustodunensem secuti, Paulinos duos faciunt, unum Nolanum episco-

148 CAPUT XV.

19. Itacius, Hispaniarum episcopus, cognomento et eloquio clarus, scripsit quemdam librum sub Apologetici specie, in quo detestanda Priscilliani dogmata, et maleficiorum ejus artes, libidinumque ejus probra demonstrat, ostendens Marcum quemdam Memphisiticam magicæ artis scientissimum, discipulum fuisse Manis et Priscilliani magistrum. Illic autem cum Ursacio episcopo ob necem ejusdem Priscilliani, cujus accusatores exstiterant, Ecclesiæ communiunc privatus, exsilio condemnatur, ibique die ultimo fungitur, Theodosio Majore et Valentiniano regnantibus.

CAPUT XVI.

20. Siricius, clarissimus pontifex, et Romanæ sedis antistes, scripsit decretale opusculum directum ad Eumerium Tarraconensem episcopum. In quo, inter alias ecclesiasticas disciplinas, constituit hæreticorum baptisma nequaquam ab Ecclesia rescindendum. Reperimus et aliam ejus epistolam ad diversos episcopos missam, in qua condemnat Jovinianum hæreticum, atque Auxentium, cæterosque eorumdem sequaces. Præfuit Romæ annos quatuordecim. Obiit Theodosio et Valentiniano regnantibus.

CAPUT XVII.

21. Paulinus, presbyter, explicuit in Benedictionibus patriarcharum triplici intelligentiæ genere librum satis succincta brevitate **149** compositum. Idem etiam, petente Augustino, conscripsit Ambrosii vitam signis florentem, atque doctrinis et meritis apostolorum non impari. Siquidem et Constantius episcopus Germani vitam contexit, obitumque Paulini Oranium edidit.

pum, alterum presbyterum Mediolanensem, auctorem Vitæ sancti Ambrosii, cum ipse Paulinus, in epistola ad Alypium, scribat se, licet in Hispania ordinatus fuerit presbyter, a Lampio episcopo Barcinouensi, tamen beneficio sancti Ambrosii assecutum esse ut ubicunque terrarum degeret, Ambrosii presbyter diceretur. Porro hujusmodi Vitæ, quæ ab Isidoro commemorantur, nempe Ambrosii Mediolanensis, Germani Antisiodorensis, et Paulini Nolani, episcoporum, editæ a Paulino Constantio et Oranio, exstant in vetustissimo exemplari Ecclesiæ Toletanæ, et servantur impressæ apud Laurentium Surium. PEREZ.

Ibid. Fallitur Perezius cum multis aliis, quod Paulinum ab Isidoro laudatum crediderit fuisse episcopum Nolanum, ut jam notarunt Miræus et editor operum Patrum Toletanorum, qui observat dubitari posse an Paulinus, sancti Ambrosii diaconus, unquam ad presbyteratus ordinem ascenderit, cum solum id apud Isidorum legatur. Zaccaria addit Paulinum presbyterum Mediolanensem, scriptorem Vitæ sancti Ambrosii, distinguendum etiam esse a Paulino Biterrensi, etsi duos hos Paulinos Dupinium confuderit. Putarunt Caveus et Oudinus Isidorum per osertantiam Rufini opus de eodem argumento, de quo supra, num. 8, Paulino affinxisse; sed opus Paulini diversum est, cujus fragmentum Martianeus edidit inter Hieronymiana, et integrum libellum Mingarellius, in Anecdotis veterum Patrum Lavino-rum, Bononiæ, 1754. Putat Mingarellius Isidorum scripsisse *duplici intelligentiæ genere*, quia id magis operi congruit. Constantium, quem episcopum Isidorus nominat, Zaccaria vult esse presbyterum a Sidonio celebratum, de quo Oudinus; et ita opportunior est comparatio inter Constantium et Oranium

CAPUT XVIII.

22. Proba, uxor Adelphii proconsulis, femina, idcirco inter viros ecclesiasticos posita sola, pro eo quod in laude Christi versata est, componens centonem de Christo, Virgilianis coaptatum versiculis. Cujus quidem non miramur studium, sed laudamus ingenium. Quod tamen opusculum inter apocryphas Scripturas inseritur.

150 CAPUT XIX.

23. Joannes, sanctissimus Constantinopolitanae sedis episcopus, cognomento *Chrysostomus*; cujus oratio, et plurimam cordis compunctionem, et magnam suaviloquentiam tribuit, condidit Graeco eloquio multa et praelara opuscula. E quibus utitur Latinitas, duobus ejus de lapsis libellis, scriptis ad quemdam Theodorum, lamentis et exhortationibus plenis, utpote illum a bona conversatione dejectum. Et quia monachi vitam cum eo in uno eodemque monasterio exercuerat, ideo conversationis ibi factae eum in libris ipsis admonuit, provocans eum ad propositum, atque ostendens, nulli peccatori, vel impio, si ad poenitentiam redeat, desperandum.

24. Legimus ejusdem et librum alium, cujus praenotatio, est *Neminem posse laedi ab alio, nisi a semetipsa*. Ad personam quoque cujusdam nobilissimae matronae Gregoriae reperitur opus ejus insigne de conver-

presbyteros, et Paulinum etiam presbyterum. Schottus putabat Oranium esse cognomen Fortunati poetae, qui post Severum Sulpicium de Pontio Paulino, fortasse eo qui fuit Nolanus episcopus, coneripit versibus. Gallandius, tom. VIII Biblioth., pag. 241, edidit Paulini Nolani episcopi carmina quaedam auctiora et emendatiora, ex Mingarelli recensione; et tom. IX, pag. 25, Paulini Mediolanensis tria opuscula, scilicet *Vitam sancti Ambrosii*, *Libellum adversus Coelestem*, et alium de *Benedictionibus patriarcharum*, et in prolegomenis ad hunc tomum IX contra Tillemontium et Fontaninum cum Fabricio et laudato Mingarellio caput hoc Isidori tuetur. Inter opera Paulini Nolani exstat ejus *Vita ab Uranio*, sive *Oratio* conscripta. AREV.

22. Proba. Anno Christi 410, exstat cognomine Falconia Valeria.—*Centonem*. Meminit Hieron. ad Paulinum. Apocryphum vocat Gelasius, dist. 15. PEREZ.

Ibid. In Ms. Aguirriano: *Proba, quae cognomine Falconia dicitur, uxor*, etc. Miraeus putat Isidorum deceptum, quod Probam uxorem Adelphii dixerit; sed potius ipse decipitur, quod poëtriam Probam crediderit fuisse Anciam Faltoniam Probam, consulem matrem, filiam et uxorem, ut observat Fontaninus, de antiquit. Hortae, lib. II. De Nobilissima familia Anciorum, vide commentar. ad Prudentium, lib. I contra Symmachum, vers. 555 et seqq. Ex eadem familia fuit Proba uxor Adelphii, quamvis hic in catalogis proconsulum, qui aliunde nobis noti sunt, non reperitur. Pro in laude, alii in laudem. De hoc centone, vide notas ad Decretum Gelasii post Sedulium, num. 52, pag. 425 et seqq. Confer etiam Didacum Covarruviam, lib. IV variar. Resolut., cap. 14, in distinct. 15. AREV.

23. Joannes, etc. Anno 398. PEREZ.

Ibid. De sancto Joanne Chrysostomo videri possunt Montlaucouius in Editione operum sancti Doctoris, Fabricius in Bibl. Graeca, tom. VII, pag. 560 et seqq., et Bollandiani, tom. IV septembris. Zaccaria notat contra Joan. Georgium Walchium, in Hist. ecclesiast. Novi Testamenti, pag. 1374, Chrysostomi

A satione vitae, et institutione morum, sive de compugnancia virtutum et vitiorum. Est etiam et alius liber ejusdem apud Latinos de compunctione cordis. Alter quoque scriptus ad quemdam Eutropium, cum palatio pulsus ad altarium confugisset.

25. Multos praeterea composuit diversosque tractatus, quos enumerare perlongum est. Cujus quidem studii, etsi non omnia, tamen quam plurima eloquentiae ejus fluentia de Graeco in Latinum sermonem 151 translata sunt. Sic autem, decimo tertio anno episcopatus sui, discordia Theophili Alexandrini episcopi, oppressus. Faventes episcopi nostri Arcadio imperatori damnaverunt eum innocentem, atque ab episcopatu dejectum, Pontum in exilium retruserunt. Corpus trigesimo quinto anno, die functionis ab exsilio B Constantinopolim revocatur, etiam in Apostolorum ecclesia sepelitur.

CAPUT XX.

26. Sedulius, presbyter, edidit tres libros, dactylico heroico metro compositos, quorum primus signa et virtutes Veteris Testamenti potentissime resonat, reliqui vero gestorum Christi sacramenta vel miracula intonant.

CAPUT XXI.

27. Possidius, Africanæ provinciae episcopus. Hic stylo persecutus est vitam sancti Augustini, cui etiam operi subiecit indiculum scriptorum ejus, enu-

cognomentum jam sexto saeculo, et ante sextam synodum, anno . . . 680 habitam, obtinuisse. In verbis etiam qui ab Isidoro editi pro sua bibliotheca dicuntur, Joannes Chrysostomus vocatur, et ratio nominis redditur. Quisnam interpres Latinus fuerit duorum libellorum, quibus Isidori aëvo utebatur Latinitas, non constat. Anianum, vel Mutianum scholasticum, nonnulli indicant. AREV.

24. De compugnancia. Al., de compugnatione. Vide Isidoriana, cap. 84, num. 20, ubi de Conflictu virtutum et vitiorum, qui Isidoro ascribitur, disserui. Opuscula quaedam sancti Joannis Chrysostomi recens edita leguntur in Biblioth. Galland. tom. VIII, pag. 259, et tom. XIV, in append. pag. 156. AREV.

25. Decimo tertio anno. Forte anno 7; nam annos 6 sedisse constat ex Marcelino et Niceph. Constantin. — Dejectus anno Christi 404, ex Marcelino; mortuus exsul, anno 407, ex Paulo Diac. — Corpus. Haec adduntur in uno exemplari. PEREZ.

Ibid. Ex historia pro certo ponendum Chrysostomum anno 7 fuisse oppressum. Advertit Schottus, in uno Ms. Tolet. pro *episcopi nostri* legi *episcopi novem*. Alii omittunt *nostri* et *novem*, quod meliorem et verioreni sensum reddit. Quod Pontum Chrysostomus in exilium retrusus dicitur, ita est intelligendum, ut Comanis ad Pontum Euxinum obierit, dum ex variis aliis locis ad Pityuntem deportaretur. Ex aliis Editionibus reposui anno a die functionis; nam in Editione Grialii a omittitur. AREV.

26. Sedulius. Anno 450. — Tres libros. Laudat Gelasius, dist. 15. PEREZ.

Ibid. In prolegomenis ad Sedulium vitam ejus exposui, et de operibus disserui. Videri etiam potest Zaccaria: Historia litteraria Italiae tom. IV, pag. 200. Annotationes in Epistolas Pauli, quae alterius Sedulii sunt, Sedulio poëtae Miraeus affingit, in quibus verba quaedam Pelagii, seu alicujus Pelagiani notantur, sive ab aliis intrusa, sive ab auctore adoptata. AREV.

27. Possidius. Ita vet. Cod. non *Possidonius*. Fuit episcopus Calamensis in Numidia, in VII concil. Carthag., anno 418 — vitam, etc., exstat. PEREZ.

merans quanta idem beatissimus doctor scripsit, ubi plusquam quadringentorum librorum volumina supputantur. Homiliarum vero et epistolarum quæstionumque infinitus modus est, ut pene vix possit quisquam articulo suo aliena tanta scribere, quanta ille proprio labore composuit.

CAPUT XXII.

28. Primasius, Africanus episcopus, composuit sermone scholastico de Hæresibus tres libros directos ad Fortunatum episcopum, explicans in eis quod olim beatissimus Augustinus in libro Hæreseon imperfectum, morte interveniente, reliquerat: in primo **152** namque ostendens quid hæreticum faciat, in secundo et tertio digerens quid hæreticum demonstret.

CAPUT XXIII.

29. Proterius, Alexandrinæ Ecclesiæ antistes, scripsit epistolas ad Leonem Romanæ sedis episcopum de festivitate paschali. Hunc autem Leonis Augusti temporibus Dioscori hæretici successores, auctore Timotheo, seditione facta, crudelissime peremerunt, ipsumque Timotheum sibi pro Alexandrino episcopo statuerunt.

CAPUT XXIV.

30. Paschasinus, Siciliensis episcopus, edidit unam epistolam paschalem, ad Leonem supradictum papam directam, in qua refert paschalis mysterii miraculum his verbis: *Est, inquit, possessio, quæ appellatur Melinas, in montibus arduis, ac silvis deusissimis constituta, illic perparva atque vili opere constructa Ecclesia est, in cujus baptisterio nocte sacro-*

Ibid. Notæ in Editione Grialii confusæ erant. Joannes Salinas Possidii indiculum et Vitam anno 1731 Romæ typis edidit, ejusque fidem tuetur contra Joannem Clericum, sive Phereponum, in animadversionibus ad sancti Augustini opera. Vitam Possidii, ab oculato teste conscriptam, habes etiam apud Bollandistas ad diem 17 Maii. AREV.

28. *Primasius.* Anno 553. *Ibid.* *Fortunatum.* Provinciæ Byzacenæ dicitur in v concil. Constantinop., collat. 2. *Ibid.* *Demonstret.* Exstant ejus Comment. in Apocalyps. PEREZ.

Ibid. Post *demonstret* in nonnullis Editionibus additur: *Claruit Justiniano regnante; pro Justiniano, mendose, Juliano.* Miræus ait Primasium obiisse, non anno 440, ut Xystus Senensis refert, sed 503. Perezius indicat annum 553. AREV.

29. *Proterius.* Anno 457. *Ibid.* *Hunc autem,* etc. Nicephorus, lib. xv, cap. 15; Liberatus, cap. 16. PEREZ.

Ibid. Epistola Proterii de paschate edita fuit ab Ægidio Bucherio, cap. 2 commentarii ad Victorii Aquitani canonem. Pro *successores* Zaccaria conjiciebat *suffragatores.* Mors Proterii contigit anno 457, quarto, vel, ut alii malunt, quinto Kal. Aprilis. AREV.

30. *Epistolam.* Anno 445 scripta est epistola. Exstat cum epistolis Leonis, tom. I Concil. Paschasinus hic Lilybetanus (in Sicilia) episcopus fuit, legatus Leonis papæ in concil. Chalcedonens. anno 451. *Ibid.* *Baptizandi hora.* Contigit anno 417. Simile miraculum in Hispania, anno 585, ex Gregor. Turonens., lib. x, cap. 22, et Sigeberto. PEREZ.

Ibid. Notæ Editionis Grialii hoc quoque loco confusas in ordinem redegi. *Paschasinus;* al., *Paschasius.* Pro *Melinas,* al., *Miltinas;* al., *Mentina;* et pro *discedit;* al., minus bene, *descendit.* Quod refert sanctus Gregorius Turonensis simile miraculum in Hispania accidisse, mirum, inquit

A sancta paschali, baptizandi hora, cum nullus canalis sit, vel fistula nec aqua omnino vicina, fons ex sese repletur; paucisque qui fuerint consecratis, cum deductorium nullum sit, ut venerat aqua, ex sese discedit. Claruit sub Theodosio Juniore, Arcadii imperatoris filio.

CAPUT XXV.

31. Julianus quidam, Gallus, cognomento Pomerius. Hic octo libros de animæ Natura in dialogi morem conscripsit. Horum primus continet quid sit anima, vel qualiter credatur ad Dei imaginem facta. In secundo loquitur utrum anima corporea, an incorporea sit. In tertio disserit primo homini unde anima sit facta. In quarto utrum nova anima sine peccato fiat, an peccatum primi hominis ex illo propagata originaliter trabat.

B 32. In quinto describit quæ sit facultas animæ. In sexto eloquitur unde sit illa discordia qua carni spiritus, vel caro spiritui adversatur. In septimo autem scribit de differentia vitarum et mortium, vel resurrectione carnis et animæ, sive de morte carnis, ac de ejus resurrectione. In octavo loquitur de his quæ in fine mundi futura sunt, vel de quæstionibus quæ solent de resurrectione proponi, sive de finibus honorum atque malorum.

33. Hic tamen, in secundo ejusdem operis libro, Tertulliani erroribus consentiens, animam corpoream esse dixit, quibusdam hoc fallacibus argumentis astruere contendens. Edidit etiam unum libellum de Virginitatibus institucendis, alios quoque tres de futuræ vitæ contemplatione, vel actuali conversatione, necnon de vitiis atque virtutibus.

Schottus, id ab Isidoro non recenseri, neque hoc loco, neque in libris Etymologiarum, ubi de cereo paschali agit. Alia miracula huic affinia narrat Joannes Moschus, in Prato spirituali, cap. 214 et 215, alia alii, ut videri potest in not. ad librum sancti Ildelfonsi, de Cognitione baptismi, tom. II Patrum Toletanorum, cap. 105, pag. 210, ubi eruditissimus auctor ostendere conatur simile miraculum, quod Ildelfonsus commemorat, esse illud ipsum quod Gregorius Turonensis Hispaniæ ascripsit, quamvis Ildelfonsus locum miraculi non expresserit. Semper tamen mirum videri debet quod neque Isidorus, neque Ildelfonsus in Hispania hujusmodi miraculum contigisse indicaverint. Epistola Paschasini a Miræo scripta dicitur anno 443. Quod Perezius ait, *Contigit anno 417,* ad miraculum referri videtur. AREV.

31. *Julianus.* Anno 450. PEREZ.

Ibid. *Gallus.* Maurum ait fuisse Gennadius. Falso ergo confundunt quidam Pomerium cum Juliano episcopo Toletano, qui obiit anno 690. PEREZ.

Ibid. Antiquissimus est hic error, quod Julianus Toletanus cum Juliano Pomerio confunditur, ut ex veteribus Codicibus liquet. Alioquin Julianus Toletanus sæpe Pomerium laudat, sequiturque. Vide Hispaniam sacram, tom. V, pag. 500, et Vitam sancti Juliani Toletani episcopi, tom. II Patrum Toletanorum. Observandum quod Gemadius, etsi Maurum natione dicit Pomerium, in Gallia tamen ordinatum presbyterum asserit; quod forte alludit Isidorus, dum Gallum vocat; vel omittendum est *Gallus* cum nonnullis Editionibus. AREV.

32. Suspicatur Schottus octavum librum de his quæ in fine mundi futura sunt, esse Prognosticon illud, quod Duaci Boetius Epo edidit. At hoc Prognosticon certo est opus Juliani Tolctani, in quo identidem verba Pomerii referuntur. AREV.

CAPUT XXVI.

34. Engipius, abbas Lucullanensis oppidi, Neapoli Campaniæ. Illic ad quemdam Paschasium diaconum libellum de Vita sancti **154** monachi Severini transmissum brevi stylo composuit. Scripsit et regulam monachis consistentibus in monasterio sancti Severini, quam eisdem moriens quasi testamentario jure reliquit. Claruit post consulatum Importunus Junioris, Anastasio imperatore regnante.

CAPUT XXVII.

35. Fulgentius, Afer, ecclesiæ Ruspensis episcopus, in confessione fidei clarus, in Scripturis divinis copiosissime eruditus, in loquendo quoque dulcis, in docendo ac disserendo subtilis, scripsit multa. E quibus legimus, de gratia Dei et libero arbitrio libros Responsorum septem, in quibus Fausto, Galliæ Regiensis urbis episcopo, Pelagianæ pravitate consentienti, respondens, obnititur ejus profundam destrucere calliditatem.

36. Legimus et ejusdem librum de sancta Trinitate ad Felicem directum notarium; librum quoque Regulæ veræ fidei, et alium de Sacramento Incarnationis Domini nostri Jesu Christi. Exstant, et duo ejusdem libri de Veritate prædestinationis, ad episcopos missi, in quibus demonstratur quod gratia Dei in bonis voluntatem humanam prævenit, et quod Deus quosdam prædestinationis suæ munere justificans præcligit, quosdam vero in suis reprobis moribus occulto quodam judicio derelinquit.

37. Est et liber altercationis ejus, quo de fide cum

34. Exstat Vita apud Surium. De Severino Gregor., lib. vii, epist. 84. Paul. Diacon., lib. i, cap. 12.

Importunus consul anno Christi 509. Ad Engipium exstat epist. Fulgentii Ruspensis. Engipium se vidisse ait Cassiodor., lib. i Divin. Inst. Perez.

Ibid. Engipium, quem Cassiodorus se v. d. sse ait, alium juniorem Engipium esse, Fabricius cum aliis observat. Conjectura Loaisæ et Schotti, legendum *post consulatum Importunus et Decii junioris*, non placet Zacariæ, nam Importunus consul solus fuit; et potuit Importunus junior dici ratione alicujus fratris sui, aut alterius ex familia viri ætate celebris, nec tamen consulis; aut *Junior* agnomen fortasse erat. Quod si mutare quidquam placeat, censet Zacaria *Junioris* ab imperito librario positum pro *iterum*, aut pro *illustris*. AREV.

35. Fulgentius. Anno 500. Perez.

Ibid. Joannes Molanus eruditam præfationem adjectit Editioni operum Fulgentii, a Joanne Olimmerio typis Plantiniani procuratæ. In biblioth. Galland., tom. XI, pag. 250 et seqq., legere licet librum Petri diaconi et aliorum ad Fulgentium et alios episcopos Africæ, de Incarnatione et gratia Jesu Christi, et librum Fulgentii, et aliorum episcoporum de eodem argumento ad eundem Petrum diaconum; inter opera vero Fulgentii Ferrandi diaconi eodem tomo, pag. 529 et seqq. recensita, vitam sancti Fulgentii Ruspensis episcopi a Ferrando, ut videtur, conscriptam. Codex Regiovat. 425, pag. 69, exhibet sermonem Fulgentii episcopi de Natali Domini, *Cupientes aliquid*, etc., et pag. 82, sermonem Fulgentii Carthaginensis episcopi de sancto Stephano. AREV.

37. Trasamundus scribi etiam solet *Thrasamundus*, *Trasamundus*, et *Trasimundus*; ac similis varietas occurrit in historia Gothorum, n. 81. AREV.

38. Eucherius. Anno 450. Lugdunensis episcopus

A Thrasamundo rege idem beatus Fulgentius disputavit. Ad Ferrandum quoque, ecclesiæ Carthaginensis diaconum, unum de interrogatis Quæstionibus scripsit libellum. Inter hæc composuit multos tractatus **155**, quibus sacerdotes in ecclesiis uterentur. Plurima quoque feruntur ingenii ejus monumenta. Hæc tantum ex pretiosis doctrinæ ejus floribus carpsimus. Sors melior, cui delicias omnium librorum ejus præsterit Dominus. Claruit sub Thrasamundo rege Vandalorum, Anastasio imperatore regnante.

CAPUT XXVIII.

58. Eucherius, Franciæ episcopus, elegans sententiis, ornatus in verbis, edidit ad Hilarium Arelatensem antistitem eremi deserta petentem unum opusculum de Laude ejusdem eremi luculentissimum, et dulci sermone dictatum, in quo opere laudamus doctorem, et si pauca, tamen pulchra dicentem. *Brevitas, ut ait quidam, laus est interdum in aliqua parte dicendi, in universa eloquentia laudem non habet.*

CAPUT XXIX.

59. Hilarium, Arelatensis episcopus, scripsit vitam parentis et prædecessoris sui, sanctissimi ac venerabilis Honorati episcopi, suavi ac præclaro prædictatum eloquio.

CAPUT XXX.

40. Apringius, ecclesiæ Pacensis Hispaniarum episcopus, disertus lingua, et scientia eruditus, interpretatus est Apocalypsin Joannis apostoli subtili sensu atque illustri sermone melius pene **156** quam veteres ecclesiastici viri exposuisse videntur.

C Inuit apud Gennadium et Marcellinum. Brevitas, etc. Ciceronis sunt verba. (in Oratore ad Brutum.) Perez. Ibid. Franciæ episcopus; al. Franciæ presbyter; fortasse quia nonnunquam etiam episcopi presbyteri dicebantur, atque ita aliquando sanctus Joannes Chrysostomus loquitur. De Eucherio videri potest P. de Colonia, in historia litteraria urbis Lugdunensis. Fabricius, tom. II Biblioth. med. ævi, de Eucherio agens, observat quod Dionysius Faucherius quadam veluti Isidori verba ex hoc opere affert, quæ in nullo Codice veteri, in nulla Editione leguntur, scilicet: *Scripsit alia in multis sacros libros commentaria non minus necessaria quam utilia, præcipue vero in Genesin, et libros Regum, ad Salonium et Veranium fratres episcopos, opus prolixum et doctissimum.* AREV.

59. Anno 452. De hoc Gennadius. Perez.

D 40. Apringius. Anno Christi 540. Apringii nomine multorum manibus circumfertur opus ingens manuscriptum in Apocalypsin. Sed ego, cum viderem Codicem ipsum Gothicum Legionensem scriptum æra millesima octava, animalveriti inde auctoris nomen non constare, sed editum opus in gratiam ejusdam Eterii. Quin et in præfatione ille auctor ait se collegisse sua ex libris Victorini, Isidori, et Apringii, ut manifesto constet non esse illum Apringium cujus Isidorus meminit. Perez.

Ibid. Florezius, tom. XIV Hisp. sacr., ubi agit de episcopis Pacensibus, ait Apringium floruisse ab anno 531. Suspicatur opus ms. de quo Perezius loquitur esse beati, cui cum Etherio errores Elipandi confutavit: quod ex nonnullis Mss. confirmat Bayerius in not. ad Biblioth. veter. Hispan. Nic. Antonii. Prodiit hoc commentarium beati, ut creditur, Matrui, 1770. Antiquioris commentarii Apringii meminit Braulio epist. 25, tom. XXX Hisp. sacr. AREV.

scripsit et nonnulla quæ tamen ad notitiam nostræ A
lectionis minime pervenerunt. Claruit temporibus
Theudis principis Gothorum.

CAPUT XXXI.

41. Justinianus imperator, quosdam libros de In-
carnatione Domini edidit, quos etiam per diversas
provincias misit. Condidit quoque et rescriptum
contra Illyricianam synodum, et adversus Africa-
nos episcopos Chalcedonensis synodi defensores per-
verso studio: in quo tria capitula damnare conten-
dit, id est, Theodori Mopsuesteni episcopi dicta,
sivè rescripta Theodoretii, et epistolam, quæ dicitur
Ibæ Edesseni episcopi.

CAPUT XXXII.

42. Facundus, Afer, Hermianensis ecclesiæ episco-
pus, duodecim libros pro defensione trium capitu-
lorum scripsit, quorum stylo elicit præfata tria
capitula in præscriptione apostolicæ fidei, et Chal-
cedonensis synodi impugnatione, fuisse damnata,
id est, epistolam Ibæ Edesseni episcopi ad Marinum
Persam directam, et Theodorum Mopsuestenum epi-
scopum, et Theodoretii Cyri episcopi dicta. Cla-
ruit post consulatum Basilii, anno decimo regnante
Justiniano imperatore.

CAPUT XXXIII.

43. Justinianus, de Hispania, ecclesiæ Valentiniæ
episcopus, ex quatuor fratribus episcopis, eadem
matre progenitis unus, scripsit librum Responsio-
num ad quemdam Rusticum de interrogatis Quæstio-
nibus: quarum prima responsio est de Spiritu sanc-
cto; secunda est contra Bonosianos, qui Christum C

adoptivum Filium, et non proprium, dicunt; tertia
responsio est de baptismo Christi, quod iteratè non
licet; quarta responsio est de distinctione baptismi
Joannis et Christi; quinta responsio est quia Filius
sicut Pater ¶ 157 invisibilis sit. Floruit in Hispaniis
temporibus Theudis principis Gothorum.

CAPUT XXXIV.

44. Justus, Urgellitanæ ecclesiæ Hispaniarum epi-
scopus, et frater prædicti Justiniani, edidit libellum
expositionis in Cantica canticorum, totum valde
Breviter atque aperte per allegoriam sensum discu-
tiens. Hujus quoque fratres Nebridius et Elpidius
quædam scripsisse feruntur, quibus quia incogniti
sumus, magis reticenda fatemur.

CAPUT XXXV.

45. Martinus, Dumiensis monasterii sanctissimus
pontifex, ex Orientis partibus navigans, in Gal-
laciæ venit, ibique conversus ab Ariana impietate
ad fidem catholicam Suevorum populis regulam fi-
dei et sanctæ religionis constituit, ecclesias confir-
mavit, monasteria condidit, copiosaque præcepta
piæ institutionis composuit.

46. Cujus quidem ego ipse legi librum de Diffe-
rentiis quatuor virtutum, et aliud volumen Epi-
stolarum in quibus hortatur vitæ ¶ 158 emenda-
tionem et conversationem fidei, orationis instan-
tiam et elemosinarum distributionem, et super omnia
cultum virtutum omnium et pietatem. Floruit,
regnante Theodemiro rege Suevorum, temporibus
illis quibus Justinianus in republica et Athanagildus
in Hispaniis imperium tenuerunt.

41. Anno 553. Sumpta hæc ex Liberato et Victore
Tunnensi.

Synodus Illyriciana, anno 549. Damnat etiam Justi-
nianus in fidei suæ professione, quæ exstat I tom.
Concil. Vide scholion de Theodoro Mopsuesteno, supra
ad cap. 4. PEREZ.

Ibid. Negotium trium capitulorum, quantum satis
est, supra, num. 5, explicui. AREV.

42. Sumpta ex Victore Tunnensi Claruit, etc.
Anno Christi 531. PEREZ.

Ibid. In præscriptione apostolicæ fidei; al., in pro-
scriptione apostolicæ fidei, hoc est, in his quæ pro-
scribebat et condemnabat apostolica fides, ut expli-
cat Schottus, sicut apud Livium, lib. x, dec. 4. Per-
sei crimina sunt crimina quæ Perseus objiecit.
Gallandius, tom. XI suæ Bibliothecæ, pag. 665 et
seqq., libros duodecim Facundi pro defensione
trium capitulorum notis Sirmondi illustratos, et a
Josepho Blanchino emendatos ac suppletos inseruit.
AREV.

43. Anno 531. PEREZ.

Ibid. Justinianus hic videtur ille ipse qui Valen-
tino concilio temporibus Theudis subscripsit secundo
loco, et a nonnullis dictus est Justinus; sed ex Mss.
Florezius, tom. VIII Hisp. sacr., pag. 160 restituit
nomen Justiniani, quem ab anno 531 episcopum ordi-
natum fuisse colligit, et saltem usque ad annum
546 vixisse. AREV.

44. Libellum, etc. Exstat. Nebridius episcopus
Egarensis subscribit in concilio Tolet., anno Christi
527; et in concilio Tarac., anno 516. PEREZ.

Ibid. Pro Urgellitanæ, alii Orgilitanæ, vel Orgelli-
tanæ. Postea, pro quibus, etc., alii de quibus, quia no-
bis incogniti sunt, magis reticendum fatemur. Vera
lectio est quam apposui, quamvis vitiosa fortasse vi-
deatur. Ea exstat etiam apud Loaisam et Grialium,

nisi quod apud hos legitur e quibus, pro quibus. At-
que ita fere explicat Nic. Antonius, lib. v Biblioth.
vet. Hisp., cap. 5, n. 255. Seusus est quæ quia non
cognoscimus. Vide not. ad epistolam 5 Isidori, num.
1. In Specielegio Dacherii, tom. III, inter epistolas
miscellaneas, pag. 119, epistola secunda est Just-
episcopi Orgellitanæ ad Sirgam papam: Sciens te, etc.
Desinit, in Domino fove. Offert tractatum libri in Can-
tica canticorum. AREV.

45. Martinus, episcopus Dumiensis, natione Panno-
nius fuit, ut ex Gregorii Turonensis Historia constat,
et ex ipsius Martini epitaphio a se composito, quod
ex vetusto libro descriptum habemus. Ejus hoc est
initium:

Pannoniis genitus transcendens æquora vasta

Gallaciæ in gremium divinis nutibus actus.

Fundavit monasterium Dumiense in Gallaciæ, ut
dicitur in decimo concilio. Tolet.; itaque subscribit
Martinus episcopus in concilio primo Bracar., anno
Christi 561. Inde factus archiepiscopus Bracar.,
subscribit in secundo concilio Bracar., anno 562.
Præfuit vero his ecclesiis annos triginta ex Gregorio
Turonens., in Chron., et lib. primo de Miraculis
Martini Turonensis, cap. 11, et Aimoino, lib. III,
cap. 59. Ejus aliqua opuscula feruntur impressa,
plura nos habemus nondum edita. PEREZ.

Ibid. Sanctus Martinus episcopus fuit ab anno 572
ad annum 580. Ejus Vitam ac res gestas describit
Florezius, tom. XV Hisp. sacr., et inter appendices
ejusdem opera collocat, quorum nonnulla (tunc pri-
mum lucem viderunt. Gallandius, tom. XII suæ bi-
bliothecæ, pag. 275 et seqq., opuscula septem sancti
Martini Bamiensis collegit, et recensuit; ignarus ta-
men Editionis a Florezio adornatæ. Pro in Gallaciæ,
mendosa, nonnulli Editi in Gallias. Scribitur etiam
Gallacia. AREV.

CAPUT XXXVI.

47. Avltus, Viennensis episcopus, scientia sæcularium litterarum doctissimus edidit quinque libellos heroico metro compositos, quorum primus est de Origine mundi; secundus de Originali peccato, tertius de Essentia Dei, quartus de Diluvio mundi, quintus de Transitu maris Rubri. Scripsit et ad Fuscinam sororem de Laude virginitatis librum unum pulcherrimo compositum carmine, et elegantè epigrammate coaptatum.

CAPUT XXXVII.

48. Dracontius composuit heroicis versibus Hexameron creationis mundi, et luculenter quidem composuit et scripsit.

CAPUT XXXVIII.

49. Victor, Tunnenensis ecclesiæ Africanus episcopus. Hic a principio mundi usque ad primum Justinii Junioris imperii annum brevem per consules annuos bellicarum ecclesiasticarumque rerum nobilissimam promulgavit Historiam, laude et notatione illustrem, 159 ac memoria dignissimam. Hic, pro defensione trium capitulorum a Justiniano Augusto Ecclesia sua pulsus, exsilio in Ægyptum transportatur.

50. Inde rursus Constantinopolin vocatus, dum Justiniano imperatori, et Eutychio, Constantinopolitanæ urbis episcopo, obtreceptoribus eorundem trium capitulorum resisteret, rursus in monasterio ejusdem civitatis custodiendus mittitur, atque in eadem damnatione (ut dicunt) permanens, moritur.

CAPUT XXXIX.

51. Joannes, sanctæ memoriæ Constantinopolitanus episcopus, natione Cappadox, ad quem beatus Gregorius librum Regulæ pastoralis scripsit, vir inæ-

47. Anno Christi 490. Vide Gregor. Turonens., Sigebertum et Adonem. — *Libellos*, etc. Exstant impressa. PEREZ.

Ibid. Aviti epistolæ exstant apud Sirmundum, qui nonnullas publicavit, tom. I conciliorum Galliæ. Gallandius, tom. X suæ Biblioth., pag. 697 et seqq., præter poemata quæ Isidorus laudat, collegit epistolæ, homilia et aliorum opusculorum fragmenta. AREV.

48. Exstat impress. Vide infra in Eugenio III. PEREZ.

Ibid. Dracontii Carmina duplo auctiora quam antea prodierant ex Mss. Vaticanis edidi Romæ, 1791, notisque recensui. In prolegomenis fuscæ de auctore disserui, quem Hispanum fuisse conjiciebam. An presbyter fuerit, non constat. AREV.

49. Victoris Tunnenensis episcopi habeo Chronicon manuscriptum, in quo, post Eusebium, Hieronymum et Prosperum, tempora prosequitur a consulatu xviii Theodosii Junioris, id est, anno Christi 444, usque ad annum primum Justinii Junioris, id est, Christi 567. Ibi suum deplorat exsiliu, quo mihi valde dignus fuisse videtur. Restitit enim Vigilii pape Justiniani imp. et synodi Constantinopol. decretis, dum tria capitula, de quibus supra diximus, mordicus defendit. Hic apud Isidorum, lib. v Etymolog., cap. 58, falso Turonensis scribitur, ab aliis Tunnenensis, Trithemio Cummenensis, sed ipse se in vestuto Codice Tunnenense vocat. Puto esse oppidum Africae proconsularis, quod Tunis Polybio et Straboni vocatur, Tunni-ense Plinio, Livio autem Tunes, Tunetis, infectitur. Nobile his temporibus ob expeditionem Caroli Quinti Caesaris. Hujus Victoris meminere etiam Ado Viennensis, et Otho Frisingensis, lib. 5, cap. 4. PEREZ.

A stimabilis abstinentiæ, et elemosynis tantum largissimus, ut zelo avaritiæ adversus eum imperator Mauricius permotus, urbe pauperes pellendos ediceret.

52. Hic Græco eloquio edidit de sacramento baptismatis rescriptum ad bonæ recordationis dominum nostrum et prædecessorem Leandrum episcopum, in quo nihil proprium ponit, sed tantummodo antiquorum Patrum replicat de tria inersione sententias. Claruit temporibus Mauricii principis, defunctusque est Augusto eodem regnante

CAPUT XL.

53. Gregorius papa Romanæ sedis apostolicæ præsul, compunctione timoris Dei plenus et humanitate summus, tantoque per gratiam Spiritus sancti scientiæ lumine præditus, ut non modo illi in præsentibus temporibus quisquam doctorum, sed nec in præteritis quidem par fuerit unquam. Hic in exordio episcopatus edidit librum Regulæ pastoralis, directus ad Joannem Constantinopolitanæ sedis episcopum. In quo docet qualis quisque 160 ad officium regiminis veniat, vel qualiter, dum venerit, vivere, vel docere subjectos studeat.

54. Idem etiam, effugitante Leandro episcopo, librum beati Job mystico ac morali sensu disseruit, totamque ejus propheticam historiam tringenta quinque voluminibus largo eloquentiæ fonte explicuit. In quibus quidem quanta mysteria sacramentorum aperiantur, quantaque sint in amore vitæ æternæ præcepta, vel quanta clareant ornamenta verborum, nemo sapiens explicare valebit, etiam si omnes artus ejus vertantur in linguas.

55. Scripsit etiam, et quasdam epistolas ad prædictum Leandrum, e quibus una in eisdem libris Job titulo præfationis annectitur; altera eloquitur de mer-

Ibid. Victor a Grialio Tunnenensis vocatur lib. v Etymolog., cap. 58, num. 7. Schottus, ex Ms. Lugolstadiensis, malebat Tunniensis. Nonnulli comminiscuntur Tmuensis, quæ Ægypti est urbs. Ejusdem Victoris meminuit Isidorus in præfatione ad Chronicon. Observandum quod Victor post Prosperum, ut ait Perezius, tempora prosequitur est, atque adeo continuavit historiam quam ab origine mundi Eusebius auspicatus fuit. Ejus Chronicon pluribus in locis restitutum, notisque illustratum, tom. XII suæ biblioth. Gallandius edidit. AREV.

51. Jejunator vocatur a Niceph. Constantiopol. PEREZ.

Ibid. Joannes Jejunator diversus est ab alio Joanne Cappadoce Constantinopolitano episcopo, qui obiit anno 535 de quo Fabricius, tom. XI Biblioth. Græcæ, pag. 1571. In Isidori textu fortasse ab alio adjectum est, natione Cappadox. Memoria Joannis Jejunatoris a Græcis celebratur quarto nonas Septembris. Obiit anno 595. Vide P. Le-Quien, tom. I Orient. Christ., col. 226. AREV.

53. Constantinopolitanæ. Ita lib. Registr., epist. 4. Non ergo ad Joannem Ravennatem, ut in impress. PEREZ.

Ibid. Non solum in impressis, ut ait Perezius, sed etiam in multis Mss. antiquis, liber Regulæ pastoralis directus apparet ad Joannem Ravennatem. Sed præferenda videtur auctoritas Isidori, et Registri, quæ, capite I libri Ildefonsi de Vir. illustr. comprobatur, nisi dicamus ad utrumque fuisse eum librum directum. AREV.

55. Epistolas ad Leandrum, etc. Et aliæ, lib. iv Registr., epist. 46. cap. 90, et lib. vii, epist. 125. Altera Primo lib. Registr., epist. 41. PEREZ.

sione baptismatis, in qua inter cætera ita scriptum est: *Reprehensibile, inquit, esse nullatenus potest infantem in baptismate mergere, vel semel, vel ter, quando in tribus mersionibus personarum Trinitas, et in una potest Divinitatis singularitas designari.*

56. Fertur tamen idem sanctissimus vir, et alios libros morales scripsisse, totumque textum quatuor Evangeliorum sermocinando in populis exposuisse, incognitum scilicet nobis opus. Felix tamen, et nimium felix, qui omnia studiorum ejus potuit cognoscere. Floruit autem Mauricio Augusto imperatore. Obiit in ipso exordio Phocæti Romani principis.

CAPUT XLI.

57. Leander, genitus patre Severiano, Carthaginiensis provinciæ, professione monachus, et ex monacho Hispalensis Ecclesiæ provinciæ Bethicæ constitutus episcopus, vir suavis eloquio, **161** ingenio præstantissimus, vita quoque etiam atque doctrina clarissimus, ut, et fide ejus atque industria populi gentis Gothorum ab Ariana insaniam ad fidem catholicam reverterentur. Hic namque in exsilium sui peregrinatione composuit duos adversus hæreticorum dogmata libros, eruditione sacrarum Scripturarum ditissimos, in quibus vehementi stylo Arianæ impietatis confodit atque detegit pravitatem, ostendens, scilicet, quid contra eosdem habeat catholica Ecclesia, vel quantum distat ab eis religione, vel fidei sacramentis.

58. Exstat et aliud laudabile ejus opusculum ad-

Ibid. Post designari nonnulli Editi sic pergunt: *æcetera edidit*, quod totum mysticum ejus intellectum in xxii homiliis disseruit; homilias autem Evangeliorum; item dialogi more cum Petro habitos de virtutibus Patrum libros quatuor, in quorum dissertatione et verborum flores et sensuum deponit venustates. Fertur, etc.* Post edidit aliquid deesse Loaisa et Fabricius animadvertunt. Miræus observat Dialogos sancti Gregorii a Melchioris Cani calumniis Baronium egregie vindicare in notis ad Martyrol. Rom., die 25 Decembris. AREV.

56. *Evangeliorum, etc.* Exstant Homil. xl in Evangelia. — *Obiit.* Anno Christi 604. PEREZ.

Ibid. *Evangeliorum, etc.* Hoc arguit intrusa esse quæ de homiliis, num. præc., in nonnullis Editionibus adjuunguntur. AREV.

57. *Provinciæ, etc.* Falso Lucas Tudensis et alii addunt duce. — *Ab Ariana, etc.* In concil. in Tolet., ann. 589, Greg. in Dialog., cap. 31, et Gregor. Turon. PEREZ.

58. *Ad Florentinam, etc.* Lib. de Virgin. exstat Oveti (jam impressus). PEREZ.

Ibid. *In toto psalterio, etc.* Annuntiat orationes pro officiis ecclesiasticis excerptæ ex psalmis juxta primam et secundam Editionem sancti Hieronymi, ut fusius explicui in Isidorianis, cap. 87, n. 20 et seqq. AREV.

59. *Floruit.* Anno Christi 600. — *Vitæ terminum.* Leander Hispalensis quo anno fuerit mortuus, ambigunt nostri historici. Itaque libet in gratiam nostri Isidori, qui et illius germanus et successor in Ecclesia Hispalensi fuit, annum mortis Leandri certo constituere. Ego Leandrum anno Christi 600 mortuum, colligo ex his conjecturis. Primum quod illum ait Isidorus frater vita functum tempore Recaredi regis, quem regem constat obisse anno Christi 600. Nam successisse Recaredo Livium regem, ara 659, id est, Christi 601, tradit Isidorus libro de Gothis. Non vero mortuum Leandrum ante istum annum 600, ex eo liquet, quod Gregorius papa ad Leandrum Hispalensem scribit, vii lib. Registr., epist. 125, indi-

versus instituta Arianorum, in quo, propositis eorum dictis, suas responsiones opponit. Præterea edidit unum ad Florentinam sororem de Institutione virginum et contemptu mundi libellum, titulorum distinctionibus prænotatum. Siquidem, et in Ecclesiasticis Officiis idem non parvo laboravit studio; in toto enim Psalterio duplici editione orationes conscripsit; in sacrificio quoque, laudibus atque psalmis, multa dulci sono composuit.

59. Scripsit et epistolas multas: ad papam Gregorium de baptismo unam, alteram ad fratrem, in qua præmonet cuique mortem non esse liniendam. Ad cæteros quoque episcopos plurimas promulgavit familiares epistolas, et si non satis splendidas verbis, acutas tamen sententiis. **162** Floruit sub Recaredo viro religioso, ac principe glorioso, cujus etiam temporibus mirabili obitu vitæ terminum clausit.

CAPUT XLII.

60. Lucinianus, Carthaginiensis Spartariæ episcopus, in Scripturis doctus: cujus quidem multas epistolas legimus, de sacramento denique baptismatis unam, et ad Eutropium abbatem, qui postea Valentis episcopus fuit, plurimas. Reliqua vero industriæ et laboris ejus ad nostram notitiam minime venerunt. Claruit temporibus Mauricii Augusti. Occubuit Constantino- poli, veneno (ut ferunt) extinctus ab æmulis, sed, ut scriptum est: *Justus quacunq; morte præoccupatus fuerit, anima ejus in refrigerio erit.*

etione 2, anno nono sui pontificatus, nempe anno Christi 599. Ita constat summa annorum episcopatus Isidori, qui fratri Leandro successit, ut diximus. Præfuit enim Isidorus suæ Ecclesiæ Hispalensi prope quadraginta annos, auctore sancto Ildefonso. Cum vero certissimum sit Isidorum mortuum anno Christi 656, id quod paulo post in Isidoro confirmabimus, si quis retrocedat, facile, et mortem Leandri, et initium Isidori reperiat, vereque illud de quadraginta prope annis ab Ildefonso dictum cognoscat. PEREZ.

Ibid. *Vitæ. Al., vitæ actualis, vel vitæ mortalis.* AREV.

60. Lucinianum, sive Licinianum (utraque enim modo scriptum reperiri), quidam ex nostris nuper tradiderunt Carthagine translatum fuisse ad episcopatum Valentinum, non satis intellectis verbis Isidori, qui non Lucinianum, sed Eutropium ait fuisse episcopum Valentinum ad quem scripserit Lucinianus multas epistolas. Hujus Luciniani epistola ad papam Gregorium edita est cum ipsis Moralibus. Ego vero præterea habeo et hujus Luciniani atque Severi ejus collega doctissimam epistolam manuscriptam ad Epiphanium diaconum, ubi angelos probat esse incorporeos, et alteram ad Vicentium, non Cæsaraugustanum, sed Ebusitanum insule episcopum, credentem epistolas quasdam de cælo cecidisse. PEREZ.

Ibid. *Claruit.* Circa ann. 590. PEREZ.

Ibid. *In Vulgata legitur: Justus autem si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit.* Sanctus Eulogius Cordubensis in Apologetico, paragrapho *Quid enim,* legit eodem modo ac sanctus Isidorus. Sanctus Ambrosius, de Obitu Valent., exhibet pariter *quacunq; morte.* Quod attinet ad epistolas quas de cælo cecidisse Vincentius Ebusitanus episcopus credebat, de quibus Perezius in nota, observandum, etiam Lucium Tudensem contra Albigens., lib. iii, cap. 18, mentionem facere de quibusdam epistolis, quas Albigenses spargebant, fingentes, a Filio Dei fuisse scriptas, et per angelorum manus hominibus transmissas. AREV.

CAPUT XLIII

61. Severus, Malacitanæ sedis antistes, collega et socius Luciniani episcopi, edidit libellum unum adversus Vincentium Cæsaraugustanæ urbis episcopum, qui ex catholico ad Arianam pravitatem fuerat devolutus. Est, et alius ejusdem de Virginitate ad sororem libellus, qui dicitur annulus: ejus quidem latetur cognovisse titulum, ignorare eloquium. Claruit temporibus prædicti imperatoris, quo etiam regnante vitam finivit.

CAPUT XLIV.

62. Joannes, Gerundensis ecclesiæ episcopus, natalitate Gothus, 163 provinciæ Lusitanæ Scalabi natus. Hic, cum esset adolescens, Constantinopolim perrexit, ibique Græca et Latina eruditione munitus, post decem et septem annos in Hispanias reversus est, eodem tempore quo incitante Leovigildo rege, Ariana fervebat insania. Hunc supradictus rex, cum ad nefandæ hæresis crudelitatem compelleret, et hic omnino resisteret, exilio trusus, et Barcinonem relegatus, per decem annos multas insidias, et persecutiones ab Arianis perpeasus est.

63. Qui postea condidit monasterium quod nomine Biclaro dicitur, ubi congregata monachorum societate, scripsit regulam ipsi monasterio

61. De Vincentio Isidorus, lib. de Gothis in Leovigildo. PEREZ.

Ibid. Claruit. Anno 590. PEREZ.

Ibid. Collega et socius. Scilicet, in aliquo monasterio. Vide Florezium, tom. XII, pag. 303. Severus fuit episcopus Malacitanus ab anno 578 ad 601, circiter. Pro *ex catholico*, al., *ex catholica*; al., *ex catholica fide*. Pro *annulus*, Schottus, ex vestigiis veteris scripturæ, colligebat legi posse *aureolus*. AREV.

62. Pro *Scalabi natus*, alii, *Scalabitanus*; et *credulitatem*, quod fortasse melius pro *crudelitatem*. De Joanne Gerundensi, seu Biclarensi, Florezius, t. VI, Append. 9, ubi Chronicon ejus illustratum producit. Idem Chronicon, pluribus in locis, restitutum prodiit in biblioth. Gallaudii, qui, quamvis Florezii Editionem ignoraverit, tamen plura addit lectu digna etiam in Prolegomenis tom. XII. AREV.

63. Joannis Biclarensis abbatis Chronicon, ejus Isidorus meminuit, habeo descriptum ex vetustissimo libro Gothico. Hic auctor, ut de se ipse ait, Victoris Tunnenensis Chronicon ulterius perduxit ab anno Christi 566 usque ad 590, ubi nostrorum regum Leovigildi et Recaredi historiam per singulos imperatorum annos doctissime persequitur. PEREZ.

Ibid. Scribere. Alii, *scripsisse*, quod notandum; nam ex verbo *scribere* colligunt multi Joannem Biclarensem adhuc in vivis fuisse, cum Isidorus hæc scriberet. Joannem hunc ex Orientali ecclesia nonnullos ritus in liturgiâ Gothicam invexisse Pinius in dissert. de liturg. Goth., cap. 2, § 3, colligit, et cum Nic. Antonio apud Isidorum, n. 62, legit *post decem et septem annos, pro septimo demum anno, quod*

A profuturam, sed et cunctis Deum timentibus satis necessariam. Addidit in libro Chronicorum ab anno primo Justinii Junioris principatus, usque ad annum octavum Mauricii principis Romanorum, et quartum Recaredi regis annuum, historico compositoque sermone valde utilem Historiam: et multa alia scribere dicitur, quæ ad nostram notitiam non pervenerunt.

CAPUT XLV.

64. Eutropius, ecclesiæ Valentiniæ episcopus, dum adhuc in monasterio Servitano degeret, et pater esset monachorum, scripsit ad papam Lucinianum, cujus supra fecimus mentionem, valde utilem epistolam, in qua petit ab eodem quare baptizatis infantibus christma, post hæc nunctio tribuatur. Scripsit et ad B Petrum 164 episcopum Ircavicensem de distinctione monachorum salubri sermone compositam epistolam, et valde monachis necessariam.

CAPUT XLVI.

65. Maximus, Cæsaraugustanæ civitatis episcopus, multa versu prosaque componere dicitur. Scripsit et brevi stylo historiolum de iis quæ temporibus Gothorum in Hispaniis acta sunt, historico et composito sermone, sed et multa alia scribere dicitur, quæ necdum legi.

Bignæus edidit. Sed apud hunc corrigi potest *septimo decimo anno*. AREV.

64. Penes Eutropium abbatem Servitanum et Leandrum episcopum fuit summa concilii tertii Tolet., ait Joann. Biclari., anno 589. De monasterio Servitano Hedefonsus in Donato. Ircavicensem. Forte Ercavicense. PEREZ.

Ibid. Lucinianum; de quo num. 60. Alii, *Licinianum*, vel *Licinium*. Pro *Ircavicensem*, alii *Irtabicensem*. Schottus conjiciebat *Ercavicensem*. Pro *distinctione*, alii, *institutione*, alii, *distinctione*. Florezius, tom. VII, pag. 70, asserit Gothos dixisse *Arcavicensem*, Romanos *Ircavicensem*; Petrum autem episcopum Ircavicensem fuisse ait ab anno circiter 589 ad annum circiter 600. Hæc postrema epistola existit in append. Collectionis regularum Holstenii; eadem cum alia de octo vitiis in Bibliotheca Patrum Lugdunensi, tom. XXVII; Florezius, tom. VIII *Hisp. sacr.*, inter episcopos Valentinos, ex Isidoro, Eutropium recenset. AREV.

65. Subscribit in tribus concil. ms., Barcinon., Tolet. et Egaren., anno 590, 610, 614. — Isidorus scribit hunc librum usque ad annum 610. PER z.

Ibid. Maximo tunc affingitur suppositum Chronicon, de quo plura Nic. Antonius. Pro *scribere*, alii *scripsisse*. Post hoc cap. 46 in libro Isidori sequitur. *Prænotatio librorum sancti Isidori a Brantione edita*, quæ in Isidorianis, cap. 3, num. 1 et seqq. descripta et illustrata fuit. Continuatio sancti Hedefonsi, quæ ab aliis etiam adjungi solet, inter appendices exhibetur. AREV.